

Opinia prawna

dokonująca interpretacji obowiązujących przepisów prawa w przedmiocie wyłączenia prawa do głosowania oraz trybu i zasad powoływania przedstawiciela doktorantów w skład Rady Naukowej jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk.

Informacja sporządzona została w oparciu o treść przepisów Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U. Nr 96, poz. 619), Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w dziedzinie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 695), Statutu Polskiej Akademii Nauk (Załącznik do uchwały nr 8/2010 Zgromadzenia Ogólnego PAN z dnia 24 listopada 2010 r.).

Na wstępie zaznaczyć należy, iż w każdej jednostce naukowej Polskiej Akademii Nauk działa Rada Naukowa jako jeden z jej organów. Zgodnie z brzmieniem art. 51 ust. 2 Ustawy o PAN - określającym zadania i strukturę organizacyjną Rady Naukowej, przyjęć należy, że także sposób powoływania i uzupełniania jej składu, określa Statut Instytutu - nomen omen uchwalany właśnie przez Radę Naukową. Rada Naukowa instytutu sprawuje bieżący nadzór nad działalnością instytutu, a **w jej skład z głosem stanowiącym wchodzi m.in. przedstawiciel doktorantów - jeżeli instytut prowadzi studia doktoranckie**. Nadto, jak zostało uregulowane w Ustawie, kadencja Rady Naukowej trwa 4 lata i rozpoczyna się z początkiem roku kalendarzowego (art. 56 ust.4 Ustawy o PAN).

Jednocześnie, wskazać należy, że Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w dziedzinie sztuki wprowadza ograniczenia w zakresie udziału wskazanego przedstawiciela doktorantów w głosowaniu nad wymienionymi w treści Ustawy uchwałami:

1) Czynności przewodu doktorskiego kończące się uchwałami rady jednostki organizacyjnej w przedmiocie wszczęcia przewodu doktorskiego i wyznaczenia promotora, a także promotora pomocniczego, w przypadku jego udziału w przewodzie; wyznaczenia recenzentów; przyjęcia rozprawy doktorskiej i dopuszczenia jej do publicznej obrony; przyjęcia publicznej obrony rozprawy doktorskiej; nadania stopnia doktora - **podejmowane są przez głosowanie, w którym nie bierze udziału przedstawiciel doktorantów**. W głosowaniu tym biorą udział jedynie członkowie Rady Naukowej posiadający tytuł profesora, stopień doktora habilitowanego oraz osoby, które nabyły uprawnienia równoważne

z uprawnieniami doktora habilitowanego na podst. art. 21a Ustawy o stopniach naukowych (art. 20 Ustawy).

Podobnie z udziału w podejmowaniu uchwał o nadaniu lub odmowie nadania stopnia doktora habilitowanego, uchwał Rady podejmowanych w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz z udziału w wyborze członków Centralnej Komisji wykluczony jest przedstawiciel doktorantów. Powyższy katalog zamyka ustawowy zbiór uchwał, w przypadku których przedstawiciel doktorantów nie bierze udziału w podejmowaniu decyzji. W związku z tym należy uznać, iż **przedstawiciel doktorantów bierze udział we wszystkich innych głosowaniach mających miejsce w biegu posiedzeń Rady Naukowej instytutu, z zastrzeżeniem art. 20 ust. 2 Ustawy o stopniach naukowych.**

Warto zwrócić uwagę także, że ustawodawca wprowadza możliwości określenia specjalnego trybu podejmowania uchwał, np. z wyłączeniem możliwości oddania głosu przez przedstawiciela doktorantów. Ma to miejsce w sytuacji, gdy przewód doktorski jest prowadzony wspólnie z inną szkołą wyższą, instytutem lub inną jednostką organizacyjną, w tym zagraniczną. Wówczas, tryb wykonywania czynności przewodu doktorskiego w przedmiocie wszczęcia przewodu doktorskiego i wyznaczenia promotora, a także promotora pomocniczego, w przypadku jego udziału w przewodzie, wyznaczenia recenzentów oraz nadania stopnia doktora wskazany powinien zostać w porozumieniu zawartym pomiędzy tymi szkołami/jednostkami organizacyjnymi. W praktyce najczęściej powoływana jest komisja, w skład której wchodzi przedstawiciele wszystkich uczelni/jednostek organizacyjnych przeprowadzających dany przewód z zachowaniem przepisów ogólnych dotyczących wyłączeń z udziału w głosowaniu przedstawiciela doktorantów.

Nadto, z uwagi na fakt braku wskazania przez Ustawodawcę procedury powoływania składu Rady Naukowej, przyczyn wygaśnięcia mandatu członka Rady, jak też ewentualnych trybów uzupełniania jej składu oraz wobec braku unormowań w tym zakresie w treści Statutu Polskiej Akademii Nauk, właściwym jest uznanie, że **wszystkie kwestie związane z organizacją Rady Naukowej instytutu są precyzyjnie uregulowane w treści Regulaminów Rad Naukowych poszczególnych jednostek naukowych.** Jedną z możliwości uregulowania tej kwestii jest zastosowanie zasad analogicznych do tych, które Ustawa wprowadza w zakresie mandatu członków Centralnej Komisji. W sytuacji braku precyzyjnych unormowań w aktach prawnych wyższego rzędu **tryb powoływania przedstawiciela doktorantów, jego kadencję, przyczyny wygaśnięcia mandatu oraz jego uzupełnienie każdy z instytutów, uwzględniający specyfikę swojego działania, winien uregulować we własnym zakresie z zachowaniem obowiązujących regulacji ustawowych.**

Warto wskazać, iż z obowiązujących przepisów prawa nie sposób wywieść ograniczenia w dokonywaniu zmian w składzie rady ze względu na sytuacje szczególne takie jak, np. wygaśnięcie lub złożenie mandatu.

Mając na uwadze powyższe, składamy propozycję ujednolicenia unormowań w zakresie trybu wyboru i kadencji przedstawiciela doktorantów w składzie Rady Naukowej każdego z instytutów Akademii, poprzez **umieszczenie w Regulaminie Rady Naukowej instytut zapisu stwierdzającego, iż wyboru przedstawiciela doktorantów dokonuje organ wykonawczy instytutowego Samorządu Doktorantów na podstawie zasad zawartych w regulaminie Samorządu Doktorantów. Rozwiązanie to wydaje się najbardziej właściwe ze względu na analogię do jedynego odpowiadającego opisywanym zagadnieniom przepisu, dotyczącego trybu powoływania przedstawicieli doktorantów wchodzących w skład kolegium elektorów w uczelniach publicznych, wskazanego w art. 71 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 27 lipca 2005r.**

Przy zastosowaniu wskazanego rozwiązania **regulaminy instytutowych Samorządów Doktorantów powinny być uzupełnione o szczegółowe regulacje dotyczące wyboru i kadencji przedstawiciela doktorantów w Radzie Naukowej instytutu PAN.** Zgodnie z zasadami techniki prawodawczej zaleca się umieszczenie stosownych przepisów w jednym paragrafie. Poniżej zamieszczamy proponowane brzmienie przepisów regulaminu instytutowego Samorządu Doktorantów dotyczących przedstawiciela doktorantów w Radzie Naukowej instytutu.

- 1. Organ wykonawczy Samorządu Doktorantów instytutu XXX wybiera spośród swoich członków Przedstawiciela doktorantów w Radzie Naukowej instytutu.*
- 2. Przedstawiciel doktorantów w Radzie Naukowej instytutu jest reprezentantem doktorantów i bierze udział w posiedzeniach Rady Naukowej z głosem stanowiącym.*
- 3. Organ wykonawczy Samorządu Doktorantów instytutu XXX zobowiązany jest podjąć uchwałę o wyborze Przedstawiciela doktorantów w Radzie Naukowej instytutu na ostatnim posiedzeniu w danym roku kalendarzowym, jednak nie później niż do dnia 20 grudnia każdego roku kalendarzowego.*
- 4. Przedstawiciel doktorantów w Radzie Naukowej instytutu wybierany jest zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania, spośród osób, które zgłosiły swą kandydaturę po otwarciu obrad.*
- 5. Kadencja przedstawiciela w Radzie Naukowej trwa 1 rok odpowiadający rokowi kalendarzowemu.*

6. *Mandat Przedstawiciela doktorantów w Radzie Naukowej instytutu wygasa na skutek:*

- 1) *śmierci;*
- 2) *złożenia rezygnacji;*
- 3) *utraty statusu doktoranta;*
- 4) *nieuczestniczenia w pracach Rady Naukowej instytutu przez okres dłuższy niż sześć miesięcy;*
- 5) *skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.*

7. *W przypadku wygaśnięcia mandatu Przedstawiciela doktorantów w Radzie Naukowej instytutu organ wykonawczy instytutowego samorządu Doktorantów w trybie natychmiastowym dokonuje uzupełnienia wakatu na zasadach opisanych ust. 4 niniejszego paragrafu. Kadencja wybranego w ten sposób Przedstawiciela doktorantów w Radzie Naukowej instytutu trwa do końca roku kalendarzowego, w którym został on wybrany.*

Rozwiązaniem analogicznym do proponowanego jest wpisanie proponowanych powyżej zapisów bezpośrednio do regulaminu Rady Naukowej instytutu, jednak umieszczenie stosownych przepisów bezpośrednio w regulaminie Samorządu Doktoranckiego wydaje się bardziej właściwe w świetle w art. 71 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 27 lipca 2005r.

Warszawa, 17.10.2014r.

W imieniu Komisji Prawnej Rady Samorządu Doktorantów PAN opinię sporządziła:

mgr Nina Skórska

Nina Skórska
Skórska
Prawnik